

Teaduses ei tohi rahmeldada

Muidugi vajab ka teadus perestroikat, seda nii teaduses endas kui paljudel teistel elualadel, millele tänapäeva teadus tugineb. Teadus on mitmekülgne nähtus, üks tänapäeva ühiskonna kõrgväärtusi, hell ja kergesti haavatav. Sellepärast on eriti kurb ja ohtlik, kui teaduse korraldusel hakkame rahmeldama, toimu- gu see kasvõi perestroika lipu all. Tegelikult pole ju momen- diperestroikat raske teha: teh- kem lihtsalt teisiti, kui on se- nini olnud. Tehkem aga uut moodi, mingi või halvemaks, peaasi, et uut moodi. Teha nii, et oleks tõsine väljavaade saa- da asjad paremaks kui praegu, on üpris raske, töökorras olevas päristeaduses eriti ras- ke. Ei piisa ju üksnes toreda- te eesmärkide seadmisest, on vaja leida konkreetsed teed ja vahendid eesmärkideni jõu- miseks. Pealegi oleme tegeli- kult ju kogu aeg rinnutsi pii- rangutega: ressursid kipuvad hoopiski kahanema, teadmisi ja oskusi ei tule aasta-paariga samuti kuigi palju juurde. Et- tepanek ümberkorraldusteks akadeemilises teaduses saab alles siis arvestatava sisu, kui on näha reaalne lootus, et ole- masolev positiivne ei lagune, negatiivset võib aga tõepoolest vähemaks jääda.

Mõistliku juhtimise tunnuso- neks on, et otsustamisel eelne- info hankimine ja selle objektiiv- ne analüüs. See on eriti mõda- pääsmatu vajalik ümberkorral- duste ajal. A. Freibergi artikli puhul teeb kõige enam muret just see, et kogu pikas kirjutises pole ainaski lauset positiiv- ses nõukogude teaduses, NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia töös. Asi pole hoopiski mitte kiitmata jätmises, vaid selles, et tendentslikult ühekülgne info va- lik ja analüüs süleb tee konstruk- tiivsele kriitikale, asjalikele ette- panekutele. (Kas mitte selles polegi üldsuse etteheide kes- setele infoallikatele meil vabariig- is toimuva valgustamisal?)

Toetuspunkte nägemata, ei saa ju arengui kavandada. Eriti tea- duses ja teadlaste poolt.

Hoogsalt, kuid huupi teostatav perestroika viib üksnes ühel ju- hul tuhandest olukorra paranemi- sele, ülejäänud 999 korral vähe- male, suuremale või katastroofilise- le halvenemisele. Füüsikast lu- gupidavalt inimesed usuvad, et asjade seisise paratamatu kulge- mise süvapõhjus on termodüna- mika teises seaduses. Kuid ava- likustamine ja perestroika on just teinud võimalikuks nende vähesta tarkade tegevusmooduste leid- mise. Otsigem neid siis ühaskoos, asjatundlikult, viisakalt. Viigem vastutustundega ja energiliselt elu. Kui pole objektiivset analüüsi ja üleüldiste soovide-deklarati- sioonide kõrval asjalikke ettepa- nekuid, pääseb kõlama üksnes destruktivne avalikku arvamus- üleskõhutav alafoon suunitlusega kõige olemasoleva ja nõukogude võimu aastail tehtu halvustamise- le.

Positiivset ja potentsiaalset tugevat on nõukogude teadu- ses ja NSV Liidu TA-s kül- laltki, nii mõndagi ka Eesti NSV TA-s ja füüsikainstituudis. Seda mitte näha ja selle- le viimse toetuda arengu ka- vandamisel on pehmetelt öeldes lühinägelik.

Oma panuse FI ja TA arengusse on andnud paljud inimesed, suur osa neist oma parimad töö- ja eluaastad, mis on möödunud nõukogude korra tingimustes.

Tublit tööd FI-s teinute hul- gas on ka A. Freiberg. Tegelik perestroika nüüdisteaduses nõuab ja võimaldab aga praegu märksa enam kui varem. Arutelud ja tõsianalüü- tilised artiklid on teretul- nud. Heade hulka ei kuulu artiklid, kirjutatud skeemi järgi: väidate (kes ja millal?), et teil teaduses on kõik kor- ras; järeldate (kes ja millal?), et teile perestroikat vaja ei

ole; küll aga mina näitan, et ei ole korras ja et on vaja. Kriitika tuleb üle elada, selle- ga oleme harjunud ja saame hakkama. Ammugi oleme ka ära tabanud, et mõjus viis kriitika auti mängida on tun- nistada, et selles on nii mõn- dagi õiget pluss edasine «ene- sekriitiline tegevusetus». Kas kriitikast ka oluliselt kasulik- ku tuleneb, sõltub sellest, kas ja millist loovat alget, konk- reetseid edasiviivaid ettepane- kuid seal on.

Perestroika vajab asjalikke ettepanekuid, eelkõige esita- ja enda vastutuse ja kompetentsuse vallast. Parimad on ettepanekud, mida saab esita- da nii: tahame teha seda ja seda, vajame toetust selles ja selles, siis tagame nii- ja niisugused edusammud.

Alustagem Eesti NSV üle- muste ja teadusliidrite aadressil tehtud käredest märkusest, et neil pole jätku- nud ei teadmisi, võimeid ega tahtmist muuta olukorda, kus Eesti ametkondlik teadus tar- bib kõigest 0,2% Liidu teadus- kulutustest, mis jääb 2,5 kor- da maha rahvastiku arvust tulenevast suhtest.

Väikese suhtarvu põhjus on selles, et Eestis ei ole gigant- seid üleliiduliselt suure täht- susega teadus- ja evitusorga- nisatsioone, mis tegeleksid tuumafüüsikaga, kosmoseteh- nikaga, rakenduselektroonika- ga, sõjaasjandusega jms. Just nendest suundadest tuleneb kenake osa ametkondliku teaduse protsentidest. Kas teaduse juhid on selliste asu- tuste loomise võimalused ma- ha maganud ja nüüd tuleks need kiiresti luua? Oma oluli- sed plussid on ju palja sil- maga näha: kõrgtehnoloogia ja kvalifitseeritud kõrge hari- dustasemega kaadri juurde- vool meie vabariiki, helled ra- hade ja isegi fondide eraldu- sed uurimistööks ja evituseks, impulss tehnilise kõrghariduse laiendamiseks ja taseme tõst- miseks vabariigis. Mõni tuhat tublit teadustöötajat väljast- poolt siia kutsuda on ju pers- pektiivis mäekõrguselt kasuli- cum kui mõnikümme tuhat tublit «limitšikut» — kaevurit või ehitajat. On olnud ka ette- panekuid suurte üleliiduliste väga tugevate füüsikainstituutide filiaalide loomiseks meie vabariiki ja just Tartusse. Mõnikümme miljonit valu- raha kohalikule nõukogude võimule sotsiaalsfääri lisapin- gestamise eest on võimsale ministeeriumile sama raske probleem kui TA presidendil saata uueks aastaks õnneso- vikaardid akadeemia liikmetele. Tõsta ametkondliku teadu- se kulud meie vabariigis 2,5- või 5-kordseks mõne aastaga on täiesti võimalik. Ametkon- nad annaksid meeleldi selleks raha, neile rahadega kooner- damist ette heita pole õige, võetagu ainult hoole alla ka nende eesmärgid. Viimasel saaksid jõukohaseks, kui väl- jastpoolt teadlaskaadrit juur- de tooksite.

TA juhtkond on senini pida- nud selliseid ettevõtmisi eba- otstarbekaks. Need on osutu- nud ebaotstarbekaks juba aru- telu päris esimestel etappidel nii meil kui liiduliste teadus- juhtidega. Kui on teisi mõt- teid, esitagem siis need aru- tamiseks. Mõnevõrra ongi asi praegu uuesti läbivaatamise ootel: kui IME kontseptsioonist kasvab väljavaade Eesti NSV TA kui teadusasutuste süsteemi likvideerimiseks, siis on kõige tõenäosem asjade käik selline, et vähemalt täppstea- duslikud instituudid lähevad üle Liidu TA või ametkondlike suurinstituutide alluvusse.

Edasi, TA juhtkond arutas ja leidis omal ajal koos Liidu TA ja asjaosaliste liiduliste ametkondadega, et aatomi- elektrijaama ei ole otstarbekas Võrtsjärve äärde püstitada. Samuti ei leitud õigeks alus-

tada kaheksakümnendate ha- kul Toolses fosforiidi lahtist kaevandamist. Nimetatud kah- te suuretehtmiste olnuks üs- nagi loomulik ning isegi vaja- lik toetada kahe keskmise ametkondliku alluvusega uurimisinstituudiga Eestimaal, mis ka mõnevõrra parandanuks statistikat. Neist oleme aga paraku tõepoolest ilma.

Kõige päevapinevam vaja- dus on Tartus praegu kõrgteh- noloogia otsustav arendamine, selle panemine inimese heaolu teenistusse. On vaja mitte üksnes arutelusid palju- hõlmavate skeemide ümber, vaid otsuseid, mis lubak- sid täna astuda need täiesti meie enda võimuses olevad esimesed konkreetsed sammud (vajadus ja määrav tähtsus kogu edasisele arengule on ju- ba praegu päevaselge). Tar- tus on nendeks Eesti Bio- keskuse hoone ehitamine, väi- ke laseroptika korpus FI-le, sihtsuunitlusega elamute ehi- tamine, kuhu asuvad elama valdavalt intellektuaalide pe- red (füüsikud, bioloogid, ar- stid, õpetajad, filoloogid); TRÜ eksperimentaaltootmise otsus- tamine (kas tõesti loobume mitmest valuutamiljonist sead- mete muretsemiseks TRÜ-le?); lasermeditsiini ja inimese ravi kõrgtehnoloogia arendamine ja juurutamine TA ja TRÜ koostöös. Seejuures on väga hea väljavaade jõuda ka kapi- talistlikule välisurule. Vastav ettepanek on värske ülesti esitatud meie vabariigi juht- konnale. On tarvis Tartu ot- sustavat sõna ja toetust. Mulle näib, et siin on arute- lud liiga kauaks kandunud kõrgetesse sfääridesse üldpõ- himõtete ja suurmäeõnne tasemel, konkreetsed, asja lli- kuma panevad otsused aga venivad. Nii jäädaksegi tehnoloogiaparkidest ilma ja kõrg- tehnoloogiaringist maha.

Tegelik probleem on selles, et ametkondliku teaduse ja selle vabariigile alluva osa tase Eestis ei ole üldiselt kuigi kõrge ja üksnes raha andmisega seda ei tõsta.

Küll on vaja suhteliselt väi- kest lisatoetust rahvusteadus- tele. Seda raha on olnud ras- ke saada, praegu on kanalid veidi avaramad. Kuid see pa- randab statistikat ülimalt vä- he.

Kokkuvõttes: kas me lõppu- de lõpuks ei hakkaks ikkagi taipama, et parandada tuleb mitte protsenti ja teisi näita- jaid, vaid asjade tegelikku seis. Kas Kirde-Eestis on ol- nud vähe näitajate ja protsen- tide hiilgavat täitmist?

Meele teeb kurvaks statis- tiliste andmetega mani- puleerimine, kaasa arvatud ot- sene arvude deformeerimine.

Esiteks, omal jõul tehtud lepin- guliste tööde eest saadud rahaga kattis FI 1987. a. oma kuludest 35%, mitte 57%, nagu kirjutab A. Freiberg. Käesoleva aasta prognoos ütleb, et lepingud moodustavad tänava saadud ra- hast 26%.

Teiseks, milleks ärritada lugejat deformeeritud arvudega, luues muljet, et Liidu TA teab FI-la üle- kohut? Juba jällegi muretses- se protsendide pärast. Ka siin on esjal sügavam sisu ning milliseks kujunevad protsendid, eriti alates uutest finantseerimise tingimustest tuleval aastal, on hoopiski teise- järguline tähendus.

Kaks aastat tagasi viis TA ja eriti FI suhteliselt väikese valuga läbi palgareformi ja koosseisude koondamise tänu erandkorras antud täiendavale palgafondile just nimelt lepin- guliste tööde eest. FI sai üle 120 000 rubla, mis vastab 50 töötaja aastapalgale. Kui pol- nud kasulik, võinuks FI ju loobuda ja ajada läbi vähema palgafondiga. Praegu on nii, et lepingu hind määratakse kokkuleppel tellijaga (pere- stroika TA-s!). Miks siis mit- te kaubelda paremat hinda ja viilistada protsentide tõusu peale?

Tulevast aastast läheb pal- gafondi saamine lepingute eest tavaliseks: iga 1000 rbl. lepin- gut toob kaasa õiguse kasuta- da sellest üle 320 rbl. täiendavalt palgafondiks, s. t. palkade tõstmiseks ja premeerimiseks (perestroika TA-s!).

ALGUS 5. LK.

Ei ole sugugi lõplikult selge, et ka akadeemiline teadus ei lähe edaspidi üle isemajandamisele. Sellepärast on küllaltki oluline säilitada valmisolek teenida 100% eelarvest lepingutega. A. Freibergi ettepanek, et teadust finantseeritaks tulevikus mitmest allikast, leiab juba praegu väga head lahendust just lepingute kaudu (tellijaiks on kümneid erinevate ametkondade asutusi).

Tegelik probleem on selles, et lepingulised tööd peaksid olema heas kooskõlas põhiliste uuringutega, toetama neid rahade ja seadmetega. Muidugi, ka kõige paremal juhul on lepingulistest töödest tüli lisaks. Võrreldes isemajandava teadusega on FI ja TA piltlikult öeldes praegu veel olukorras nagu perekonnapool, kus teeb kolmandiku kohaga tööd ja saab selle eest täistasu. Lepinguliste tööde poliitika ja eriti osalemine Liidu TA jt. ulatuslikes fundamentaal-uuringute projektides on praegu tõsise arutelu all, iga instituut peab kõigepealt ise otsustama osavõtu ja selle mahu.

A. Freiberg süüdistab Eesti TA juhtkonda akadeemias perestroika ja demokratiseerimise vajadust eitava esinemise eest tele-«Foorumis». Esinesid akadeemikud Arno Kõörna, Endel Lippmaa, Karl Rebane. Minu meelest oli kogu meie jutt perestroikast, avalikustamisest. A. Freiberg ärritab end tõenäoliselt üles minu paari lausega sellest, et TA-de süsteem on mõningas mõttes läbi aegade olnud demokraatia saareke: peaaegu kõik teadustöö ametikohad alates noorteadurist ja lõpetades akadeemia presidendiga on olnud täidetavad salajase hääletuse teel (Eesti NSV TA-s viimased 15 aastat kõik, välja arvatud instituudi teadussekretäri koht, mis on presiidiumi määrata). Kas see siis pole nii olnud? Ülikooli rektori valimised olid kõrgkoolide perestroika hea näitaja, TA-l sellist efektset võimalust demokratiseerimist näidata ei ole olnud. Oige on ka see, et selline 3—5 aasta tagant toimiv valimine oli ja on TA-s vastutustunnet tõstev ja demokraatiat stimuleeriv tegur. Samas oli küllaltki palju juttu, mida meil on perestroika alal tehtud, mis tegemisel, et väga palju on tarvis veel teha.

Seostada lõsseniskismi ja Tšernobõli avariid just nimelt demokraatia vähesusega teaduste akadeemias (Nõukogu Liidu omas, ega ometi Eesti NSV TA-s?) on samuti tublisti üle pingutatud: me ju teame kõik, et lõsseniskism tekkis Stalini toetusel pool sajandit tagasi tületulises põllumajandusteaduste akadeemias. Kannatada said suuresti ka Liidu TA inimesed ja uuritud. Lõsseniskism kustutab TA mõjul, kuigi kahjuks mitte kiiresti.

Muidugi peab demokratiseerimise protsess nõukoguteaduses, ka meil akadeemias, edasi minema. Peame nii palju kui vähegi võimalik vältima destruktivist ja toetama loomingu alget. Selleks on esmajärguliselt oluline ja väärtuslik koostöö Liidu TA-ga.

Liidu TA-s on teadusalade järgi ligemale kakskümmend osakonda. Teaduslik tase ja demokraatia seis nendes on suuresti erinev. Mõnedki on end minevikus päris halvast küljest näidanud, enamik aga mitte. On ka osakondi, mis on teaduse ja demokraatia lippu läbi raskematel aegadel väärikalt edasi viinud. Nimetaksin kõigepealt tuumafüüsika osakonda ning üldfüüsika ja astronoomia osakonda. Meie TA eneseväärikat suveräänset hoiakut Liidu TA, teiste teadusorganisatsioonide, teadust juhtivate ja vahenditega varustavate inimeste ees tuleb säilitada ja süvendada. Seda ei olegi raske teha — eeldusel, et jätkuvalt anname tänapäeva tasemel arvestatavaid teadustulemusi. On vaja osaleda üleakadeemialistes ja veel kõrgema taseme programmides. Meie asutuste probleem on selles, kuidas tähtsate program-

mide materiaalsete hüvede jaotamise keerdkoridorides kätte saada meie vajadusele, tegelikule tööpanusele ja tulemustele vastavad vahendid, sealhulgas valuuta importseadmete tarbeks.

Pea täiesti vääraks jätta teadustöötajatele, eriti noortele selgeks tegemata, et ka meie sotsialistlikus teadussüsteemis on määravalt tähtsal kohal inimese initsiatiiv, kaasa arvatud paberite liikumise ja otsuste täitmise kontroll altpoolt. Kui juhendaja loob noores teadlases arusaama, et paberite komplekti esitamine instituudist kõrgemale poole on kõik, mis on vajalik ja võimalik teha väliskomandeeringule sõiduks, siis on see väga ettekujutuse loomine. Pahahti kipub ka nii olema, et juhendaja enda välissõit on samal ajal tiheda tagantlöökamise objekt nii meie TA presiidiumi kui ka Liidu TA välisosakonna tasemel, mõnikord veelgi kõrgemal pool. FI rahvas käib suhteliselt tihedalt välisriikides, ka kapitalimaades. Arvulised kokkuvõtted ja nende kiire kasv (jällegi perestroika!) on rõõmustavad.

Minu meelest jääb FI-s ja TA-s tervikuna vajaka analüüsist: milliselt instituudi hierarhia tasemelt käiakse välismaal ja missugused on sõitude tulemused, kas ei ole mõni väärt teadlane või insener õigustamatult varju jäänud või jätud? Asi on praegu aktuaalne veel seetõttu, et teadusväliste asjaolude arvestamine on kahanenud peaaegu nulliks (perestroika!), instituudist on enam kui varem.

TA erineb oluliselt ministeeriumist, selles on olnud ja on tema tugevus ning väärtus meie suure maa ülikeerukas juhtimissüsteemis. TA on nagu täiendav vabadusaste mehaanikas, mis peab võimaldama paremat liikuvust ja suurendama süsteemi stabiilsust. TA-d, eelkõige Liidu TA on ära hoidnud nii mõnegi üpris väär otsuse, on andnud ja annavad õiget ja asjalikku nõu. Seda on teinud ka Eesti TA. Liidu TA on olnud mitmete teaduse esiliini projektide algataja ja esimese etapi elluviija. Ministeeriumid on otseselt administratiivhierarhia lülid, neil on sajakordselt raskem uusi süvaideid ning eriarvamusi kujundada ja nende eest seista. A. Freiberg on arvamusel, et TA-d on degradeerunud ministeeriumideks. Kui mu mälu ei peta, esines ta aga mõni kuu tagasi ettepanekuga luua vabariigis TA asemele teadusministeerium. Miks siis veel TA-le ette heita, et see oleval sisuliselt teadusministeerium?

FI praeguse direktiooni teaduskontaktid Liidu TA üldfüüsika ja astronoomia osakonnaga on üpriski nõrgaks jäänud (erinevalt Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudi aktiivsetest vastastikku kasulikest sidemetest). Sellest on kahju ja see on FI-le kahjulik. Vaja on mees pidada sedagi, et FI on saanud Liidu TA kaudu päris kena koguse kapitalimaadest imporditud aparatuuri, ilma milleta FI eksperimentide tase ei oleks kaugeltki see mis praegu.

Nüüdisteaduses — nii meil kui välismaal — valitseb tegelikult suuremal või vähemal määral hierarhia, tsunfivaim ja tsunfistikord. Õpiipoiss peab vaeva nägema mitte üksnes eriala omandamiseks, vaid ka selli ees pailaps olema, sell omakorda meistripaberitega mehega hästi läbi saama ja nii edasi. See on objektiivne reaalsus. Mida kallim ja uni-kaalsem aparatuur, seda tugevam on nähtuse ainealine alus. Mitmeastmeline «teaduspärgunite» süsteem — kandidaat, dotsent, doktor, professor, katedri- või laborijuhataja, direktori asetäitja,

direktor, akadeemik jne. võimaldab suuresti tsunfivaimu.

On mitmeid objektiivseid põhjusi, miks tsunfivaimul on elujõudu. Siin on vajalik ka väärt teema teaduslooliseks tõsiuuringuks. Kui tsunfistikord vohama saab, kannatab teadus, eriti noorte käekäik teaduses. TA-s on ammu olemas noorte teadlaste nõukogud. Neid tuleks rohkem kuulda võtta teadustöö konkreetse korraldamise asjus instituti-ides. Perestroika üheks ilminguks on ajutiste kollektiivide ja üldse väljapoole laboritektorite piisstruktuuri uurimiserühmade moodustamine. Seda võimalust tuleks otsustavamalt kasutada. Eriti FI-s, kus noorte hulgas on häid ideid ja instituudil võimalusi nende eksperimentaalseks teostamiseks. Siin on üks olulisemaid teid teadustöö demokraatia avaldamiseks.

A. Freiberg lõpetab oma artikli järelelõputusega, millest õhkub rahulolematust TA instituutide direktorite eelseisvate valimiste korraga. Minu kommentaar kujuneb kahjuks piinlikuks.

Asi on selles, et A. Freiberg kandideerib FI direktoriks, on veel kolm konkureerivat kandidaati (perestroika!).

Tegelikult käib valimiskampaania FI direktiooni poolt esitatud ainse kandidaadi A. Freibergi toetuseks juba mõnda aega. Vapustavalt piinlik on, et FI direktioon arvas mõni aeg tagasi FI nõukogus, kus toimub instituudi taseme otsustav hääletamine, välja V. Mikhelsoo — A. Freibergi peamise ja energilise oponendi aparaadistruktuuri alal. See on vastu seadusi, Eesti TA põhikirja. Seis- kem ikka õigusjärgsuse ja demokraatia eest kõigepealt omaenese tegudes. Otsust ei saa ka sisuliselt õigeks pidada, sest V. Mikhelsoo töötab ühel võtme-positioonidest TRÜ eksperimen- taaltootmisbaasi, kaasa arvatud lasermeditsiini väljaarendamisel, mille nurgakiviks on FI ja TRÜ koostöö.

Ma ei väida, et A. Freibergi artiklis on kõik viltu. Ebaõiglusega salvavate lõikude vahel on õigesti mainitud ka tegelikke probleeme. Mõnda neist saab kahjuks vaevalt ületada enne kui majanduse üldine seis on paranenud. On aga toodud neid, mida perestroika lainel peaks olema võimalik lahendada. Küll väidan, et siiski pole tõstatatud ühtki uut, senini arutusele esitamata küsimust. Täiesti vajaka jääb edasiviivatest ettepanekutest.

Minu meelest võinuks A. Freiberg oma artiklit enne avaldamist julgesti näidata nappile või FI direktorile P. Saarile*. Arvan, et saanud mõnedki asjalikud ettepanekud ning ilmne tendentslikkus olnuks välistatud.

Oleks hea, kui «Edasi» võtaks asjalikult ja heatahtlikult üles arutelu teaduse perestroika probleemidest. Võiks teha vestlusringi ja isegi mind kutsuda. Viimati olin kutsutud «Edasi» vestlusringi seitsmekümne aasta aastate alguses. Arutasime siis TRÜ arengut.

3. jaanuar 1989

KARL REBANE,
akadeemik

* Teatavasti kinnitati 4. jaanuaril Tallinnas teaduste akadeemia üldkogu koosolekul füüsika-instituudi uueks direktoriks Arvi Freiberg. Seega on Peeter Saari tänaseks instituudi endine direktor, kes antud märkust kommenteeris nii: «Arvi Freiberg esitas oma artikli põhiseisukohad mullu suvel instituudi nõukogu koosolekul, kus olid arutustel uuendus-ettepanekud meie akadeemias. Nii mina kui ka mitmed teised instituudi töötajad soovitasid Arvi Freibergil kirjutada sel teemal artikkel. Väärrib lisamist, et akadeemia üldkogu 4. jaanuari istungil arutati põhikirja projekti, milles oli võetud ka Arvi Freibergi artiklis esitatud seisukohti.» — Toimeus.

Teaduses ei tohi rahmeldada